

7. 6. 2019

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K problematice zjišťování nemoci z povolání

Nemoc z povolání nevymezuje zákoník práce, jako to je u pracovního úrazu, ale její definici nalezneme v § 1 odst. 1 nařízení vlády č. [290/1995](#) Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání. Toto ustanovení definuje nemoc z povolání jako nemoc, která vzniká nepříznivým působením chemických, fyzikálních, biologických nebo jiných škodlivých vlivů, pokud vznikly za podmínek uvedených v seznamu nemocí z povolání. Do nemocí z povolání se rovněž řadí akutní otrava vznikající nepříznivým působením chemických látek.

K tomu, aby nemoc byla označena za nemoc z povolání, musí být splněno několik podmínek. První podmínkou je, aby nemoc byla zařazena do seznamu nemocí z povolání, který je uveden v již zmíněném nařízení vlády č. [290/1995](#) Sb. Další důležitou podmínkou je, aby nemoc splňovala určitý stupeň klinické závažnosti, dále pak také to, jestli osoba, u které je podezření na nemoc z povolání, vykonávala práci za podmínek a v prostředí, kde může dané onemocnění vzniknout.

Proces zjišťování nemoci z povolání

Pokud jde o začátek procesu zjišťování nemoci z povolání, zpravidla začíná u praktického nebo odborného lékaře, který léčí osobu, u které je podezření na nemoc z povolání. Tento lékař v případě podezření na to, že by onemocnění mohlo být nemocí z povolání, pošle tuto osobu s doporučením k příslušnému lékařskému zařízení. Stěžejním právním předpisem je potom v rámci určení tohoto lékařského zařízení, které posuzuje a uznává nemoci z povolání, zákon č. [373/2011](#) Sb., o specifických zdravotních službách, k němuž byla vydána prováděcí vyhláška č. [104/2012](#) Sb. Tato vyhláška určuje detailnější požadavky na postup při posuzování a uznávání nemocí z povolání.

Dle § 61 zákona č. [373/2011](#) zdravotní stav posuzované osoby, u které je podezření, že by mohla trpět nemocí z povolání, posuzují poskytovatelé pracovnělékařských služeb. Tito poskytovatelé musejí mít povolení k uznávání nemocí z povolání od ministerstva, podmínky pro získání tohoto povolení jsou vyjmenovány v § 66 zákona č. [373/2011](#) Sb., v případě splnění podmínek je povolení uděleno na dobu deseti let. Místní příslušnost poskytovatelů v oboru pracovního lékařství upravuje vyhláška č. [104/2012](#) Sb. a je určována nejčastěji podle místa výkonu práce nebo služby posuzované osoby. V situaci, kdy posuzovaná osoba již není v pracovněprávním vztahu k zaměstnavateli, je místní příslušnost určena dle adresy místa jejího trvalého pobytu.

Příslušní poskytovatelé pracovnělékařských služeb s výše uvedeným povolením následně zjišťují zdravotní stav posuzované osoby, a to včetně zjištění zdravotního stavu před vznikem onemocnění. V rámci toho vyžadují odborná vyšetření, kdy hodnotí jejich výsledky a stanoviska. Důležité je zmínit § 63 odst. 4 zákona č. [373/2011](#) Sb., který uvádí, že odmítne-li se posuzovaná osoba podrobit odbornému vyšetření, nastává v tomto případě nevyvratitelná právní domněnka, a to, že se na ni hledí jako že nemocí z povolání netrpí, v takovém případě se nevydává lékařský posudek.

Pokud je na základě vyšetření podezření na nemoc z povolání potvrzeno, následuje hygienické šetření u zaměstnavatele, které vykonává krajská hygienická stanice. Krajská hygienická stanice posuzuje, zda jsou na místě výkonu práce u zaměstnavatele splněny předpoklady k tomu, aby mohla zjištěná nemoc z povolání vzniknout. Na pracovišti jsou při šetření prováděny různé testy, odebírány

potřebné vzorky a zjišťovány další poznatky za účelem ověření podmínek vzniku nemoci z povolání.

Po vyšetřeních a na základě vyhodnocení zprávy o šetření krajské hygienické stanice u zaměstnavatele, je příslušným poskytovatelem pracovnělékařských služeb vydán lékařský posudek, kdy ustanovení § 62 odst. 5 zákona č. [373/2011](#) Sb. stanovuje, že ze závěru lékařského posudku musí být zřejmé, zda se nemoc konkrétní posuzované osoby uznává jako nemoc z povolání či ne.

Náležitosti lékařského posudku

Formální a obsahové náležitosti, které musí lékařský posudek splňovat, jsou obsaženy v již výše zmíněné vyhlášce č. [104/2012](#) Sb. a rovněž ve vyhlášce č. [98/2012](#) Sb., o zdravotnické dokumentaci. Za nejdůležitější náležitost lékařského posudku můžeme označit, mimo identifikačních údajů posuzované osoby a zaměstnavatele, především podle § 4 písm. c bodu 1.) vyhlášky č. [104/2012](#) Sb. datum zjištění nemoci, za které se považuje den vyšetření, při němž bylo poprvé prokázáno onemocnění, uznané později za nemoc z povolání. Pokud je uznána nemoc z povolání, je rovněž podstatné označit konkrétní onemocnění, obsažené v seznamu nemocí z povolání.

Návrh na přezkoumání lékařského posudku

Dle § 46 zákona č. [373/2011](#) Sb. může proti vydanému lékařskému posudku do deseti pracovních dnů od jeho prokazatelného předání podat posuzovaná osoba nebo osoba, které uplatněním lékařského posudku vznikají práva nebo povinnosti, návrh na jeho přezkoumání, a to k poskytovateli, který lékařský posudek vydal. Pokud ze závěru lékařského posudku vyplývá, že posuzovaná osoba je zdravotně nezpůsobilou, zdravotně způsobilá s podmínkou nebo pozbyla dlouhodobě zdravotní způsobilost pro účel, pro nějž byla posuzována, nemá návrh na přezkoumání lékařského posudku odkladný účinek.

V případě, že je návrh na přezkoumání lékařského posudku podán po lhůtě deseti pracovních dnů od předání lékařského posudku, poskytovatel pracovnělékařských služeb ho odloží.

Pokud je návrhu na přezkoumání vyhověno v plném rozsahu, je lékařský posudek bezodkladně zrušen a dle zjištěných informací a případně nového posouzení zdravotní způsobilosti posuzované osoby je vydán posudek nový. Není-li však návrhu na přezkoumání vyhověno v plném rozsahu, je spis s návrhem na přezkoumání, podklady pro přezkoumání lékařského posudku a stanoviskem poskytovatele postoupen příslušnému správnímu orgánu, kterým je Odbor zdravotnictví Krajského úřadu. Ten potom zjišťuje, zda byl lékařský posudek vydán oprávněným poskytovatelem a vypracován posuzujícím lékařem s příslušnou specializací, zda byly provedeny všechny lékařské prohlídky stanovené právními předpisy, byl zjištěn zdravotní stav posuzované osoby úplně, bylo postupováno při zjišťování podmínek vzniku nemoci z povolání v souladu s právními předpisy atd., přičemž tento příslušný správní orgán má lhůtu 30 pracovních dnů na to, aby návrh na přezkoumání lékařského posudku zamítnul a lékařský posudek potvrdil, nebo lékařský posudek zrušil a věci vrátil poskytovateli k vydání nového posudku, či napadený lékařský posudek zrušil. Proti těmto rozhodnutím správního orgánu není možné podat odvolání.

Náhrady při zjištění nemoci z povolání

V případě, že je nemoc z povolání lékařským posudkem potvrzena, může se posuzovaná osoba přihlásit u zaměstnavatele, u kterého nemoc z povolání vznikla, o odškodnění. Na co má osoba trpící nemocí z povolání nárok je upraveno v zákoníku práce č. [262/2006](#) Sb. Jedná se o náhradu na ztrátě na výdělků po dobu pracovní neschopnosti, náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti, náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění, náhradu účelně vynaložených nákladů spojených s léčením a případnou náhradu věcné škody. Níže je uveden stručný popis k

jednotlivým náhradám:

Náhrada za ztrátu na výdělků po dobu pracovní neschopnosti

V rámci této náhrady náleží osobě, které je uznána nemoc z povolání, rozdíl mezi jejím průměrným výdělkem před vznikem škody, jež jí byla způsobena nemocí z povolání, a plnou výší náhrady mzdy nebo platu pobírané po dobu pracovní neschopnosti.

Náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti nebo při uznání invalidity

Osobě s nemocí z povolání náleží náhrada, jejíž výše je stanovena rozdílem mezi průměrným výdělkem dosahovaným před vznikem škody, způsobenou nemocí z povolání, a výdělkem, jehož osoba s nemocí z povolání dosahuje po jejím zjištění, případně je-li z tohoto důvodu pobírán invalidní důchod, je k tomu připočten. Tato náhrada bývá v praxi také nazývána rentou a kompenzuje to, že osoby s nemocí z povolání nemohou dosahovat takového výdělků jako před vznikem onemocnění.

Náhrada za bolest a ztížení společenského uplatnění

Tato náhrada je poskytována osobě trpící nemocí z povolání jednorázově. Výpočet náhrady za bolest a ztížení společenského uplatnění se řídí bodovým systémem stanoveným nařízením vlády č. [276/2015](#) Sb. Bolest označuje toto nařízení za tělesné a duševní strádání a ztížení společenského uplatnění je chápáno jako trvalé poškození zdraví, které omezuje osobu s nemocí z povolání například při uspokojování životních, pracovních a vzdělávacích potřeb. V lékařském posudku o ohodnocení bolesti a v lékařském posudku o ohodnocení ztížení společenského uplatnění je potom stanoveno bodové ohodnocení nemoci z povolání. Celkový počet bodů se násobí hodnotou jednoho bodu, která činí částku 250,- Kč.

Náhrada účelně vynaložených nákladů spojených s léčením zaměstnance

Na tuto náhradu má nárok ten, kdo náklady spojené s léčením vynaložil. Jedná se tedy nejčastěji o osobou trpící nemocí z povolání, tedy zaměstnancem. Náklady spojených s léčením zaměstnance jsou myšleny například zdravotnické pomůcky, léky, doplatky za pobyt v lázních či rehabilitaci.

Náhrada věcné škody

Osoba s nemocí z povolání má rovněž právo na náhradu věcné škody, kterou jí je povinen poskytnout zaměstnavatel. Věcnou škodu u nemoci z povolání lze chápat například jako náklady, které vzniknou této osobě, neboť se není schopna postarat o domácnost a musí jí v tom pomáhat někdo jiný, většinou se jedná o příbuzné.

Mgr. Kristýna Černá,
právník

[Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s.r.o.](#)

Pardubice - Dražkovice 181
533 33 Pardubice - Dražkovice

Velké náměstí 1
500 03 Hradec Králové

Truhlářská 1108/3
110 00 Praha 1

Tel.: +420 466 310 691
Fax: +420 466 310 691
e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

Zdroje:

- nařízení vlády č. [290/1995](#) Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání
- zákon č. [373/2011](#) Sb., o specifických zdravotních službách
- vyhláška č. [104/2012](#) Sb., o stanovení bližších požadavků na postup při posuzování a uznávání nemocí z povolání a okruh osob, kterým se předává lékařský posudek o nemoci z povolání, podmínky, za nichž nemoc nelze nadále uznat za nemoc z povolání, a náležitosti lékařského posudku (vyhláška o posuzování nemocí z povolání)
- vyhláška č. [98/2012](#) Sb., o zdravotnické dokumentaci
- vyhláška č. [137/2018](#) Sb., kterou se mění vyhláška č. [98/2012](#) Sb., o zdravotnické dokumentaci, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. [262/2006](#) Sb., zákoník práce
- nařízení vlády č. [276/2015](#) Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)